

DEN NORSKE KIRKE

Kirkelig fellesråd i Oslo

Oslo biskop
Postboks 9307 Grønland

0135 OSLO

Dato: 20.06.2023

Vår ref: 23/02067-1

Deres ref:

Uranienborg kirke - Søknad om biskopens godkjenning av endringer i utvendig trapp- og rampeløsning

Kirkelig fellesråd i Oslo søker med dette om biskopens godkjenning av endringer i utvendig trapp- og rampeløsning til Uranienborg kirke, slik foreslått i vedlagte tegninger og illustrasjoner.

Det vises til befaringer og dialog rundt den etablerte trapp- og rampeløsningen ved kirkens hovedinngang. Slik den er bygget, avviker den i for stor grad fra løsningen som tidligere er anbefalt av Riksantikvaren og godkjent av biskopen. Å rive rampen og bygge den opp på nytt, slik den opprinnelig ble omsøkt, vil bli en for stor økonomisk belastning for menigheten. KfiO har derfor vært opptatt av å komme fram til en «minnelig løsning» som kan realiseres innenfor en økonomisk akseptabel ramme og samtidig aksepteres av Riksantikvar og godkjennes av biskop med hensyn til universell brukervennlighet, kirkens bevaringsverdi og arkitektur. Basert på innhentede priser fra entreprenører har Uranienborg menighetsråd vedtatt å kunne bekoste foreslåtte endringer innenfor en ramme på kr 350 000,- eks mva.

Et tidligere forslag enn det som nå foreligger, ble oversendt Riksantikvaren 22.03.2023. Riksantikvaren skriver i en e-post av 23.05.23 at de ser for seg en to-trinns løsning med et alternativ som er en videreføring av alternativet i oversendelsen av 22.03.23, med blokker i granitt på hver side av trappen, som erstatning for pylonene, (betongblokkene). Riksantikvaren foreslår videre at håndløpere festes på siden av blokkene i stedet for en midtstilt løsning. Som trinn to ønsker Riksantikvaren at vertikale flater på rampen og «trinnet/ blomsterbedet blir forblendet med tykke skiver av granitt, innen et visst antall år, da betong ikke vil holde seg pent over tid. På bakgrunn av RAs råd, har KfiO har i siste forslag av juni 2023 endret løsning fra midtstilt håndløper i trappen, til sidestilte håndløpere. For øvrig er det viktig både for menigheten og KfiO at vi med de tiltakene som nå foreslås, kan få biskopens godkjenning for disse endringene som en endelig løsning.

Dette er vårt forslag:

1. Fjerne de 2 betongblokkene i trappen og erstatte disse med 2 lavere granittblokker. Gjenbruke rekkverk og sette opp 2 jernstolper på hver side, mot innvendig langsida av hver granittblokk.
2. Fjerne de 2 mindre betongblokkene inntil kirkeveggen, ved å skjære blokkene 5 cm under dagens terreng, samt videreføre eksisterende rekkverk med tilleggssøyle/stolpe.

3. Utbedre skader og sprekker i eksisterende trappetrinn og spekke fuger i hele trappen.
4. Fulle hull under eksisterende trappetrinn med innfarget betong i fargenyanse som eksisterende granitt.

Vi tror at dette er den beste løsningen vi kan få til, ut fra omstendighetene, og håper på biskopens godkjenning.

Med vennlig hilsen

André Selli
bygg- og eiendomssjef

Helga Lindland

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

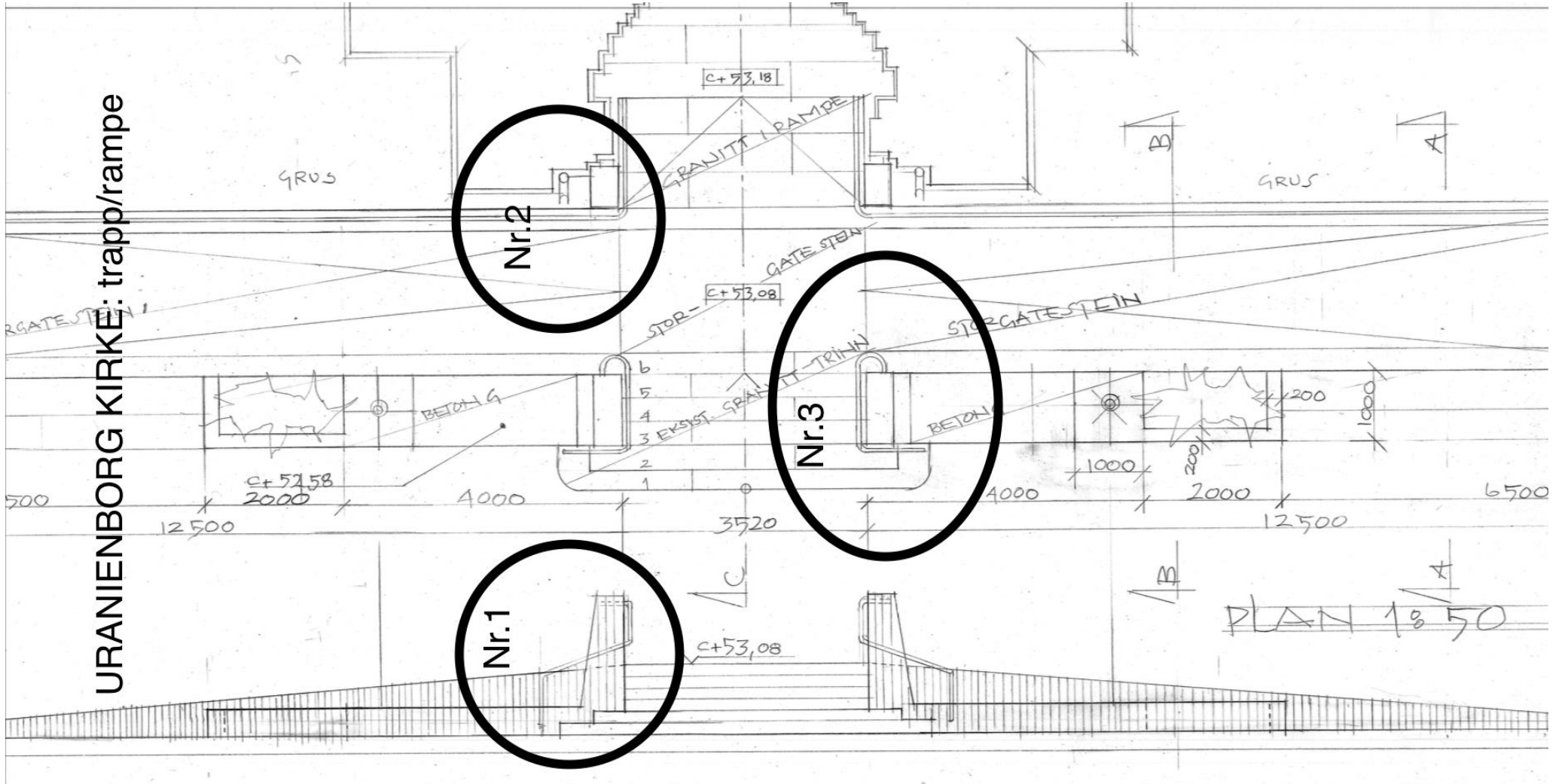
Vedlegg:
Tegninger og illustrasjoner av forslag til endringer i utvendig trapp- og rampeløsning
MR-vedtak i sak 11/23, Uranienborg menighetsråd

Kopi til:
Oslo Bispedømmeråd, Sigmund Gulliksrud
Riksantikvaren
Riksantikvaren, Hege Sejnæs Eilertsen
Uranienborg menighet, Stein Skogli

Mottakere:
Oslo biskop

Postboks 9307
Grønland

0135 OSLO

NR. 2: URANIENBORG KIRKE: Trapp/rampe

- 1) Fjerning av betongblokker
- 2) Videreføre eksisterende rekkverk med tilleggssøyle.
- 3) Skjære betongblokk 5 cm under dagens terreng (grus).

600mm

A photograph of a concrete pillar on a brick wall. The pillar is a light grey, rectangular block. A hand-drawn black diagram is overlaid on the pillar, showing a vertical line on the left side and two horizontal lines connecting it to the existing metal railing on either side. The railing consists of two horizontal bars. The background is a red brick wall with a metal mesh. The foreground is a concrete surface. A dimension line at the bottom indicates a width of 600mm for the pillar.

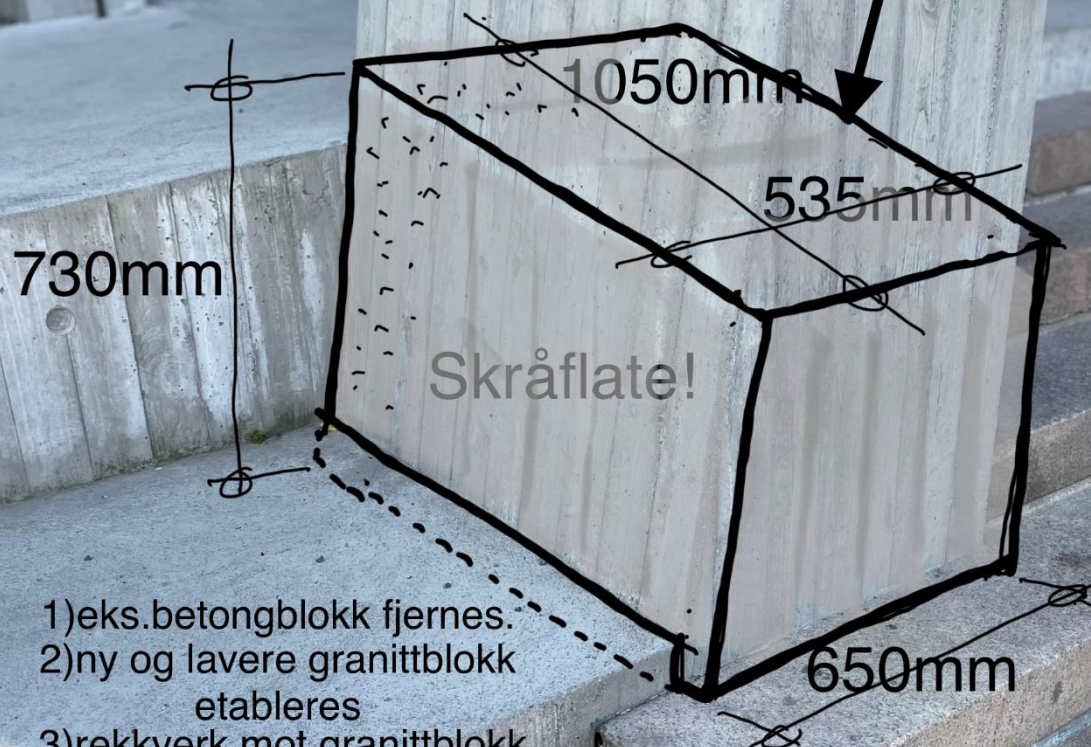
Gjenbruk av rekkverk og
oppsett av to jernstolper;
på hver side

Nye
granittblokker

Tegning nr. 3: Rekkverk
URANIENBORG KIRKE:trapp/rampe

NB! Alle mål kontrolleres på
stedet før produksjon!

Ny granittblokk.

- 1) eks. betongblokk fjernes.
- 2) ny og lavere granittblokk etableres
- 3) rekkverk mot granittblokk etableres; se annen tegning

NR.1: URANIENBORG KIRKE: trapp/rampe

URANIENBORG KIRKE:
trapp/rampe

Utbedre skade /
sprekk i granitt trinn

URANIENBORG KIRKE: trapp/rampe

URANIENBORG KIRKE: trapp/rampe.

Generelt: spekke fuger på hele granittrappen.

Fyllé hull; lik
eksisterende granitt.
Gjøre på begge sider.

URANIENBORG KIRKE.
Trapp / rampe

URANIENBORG KIRKE:
Trapp/rampe

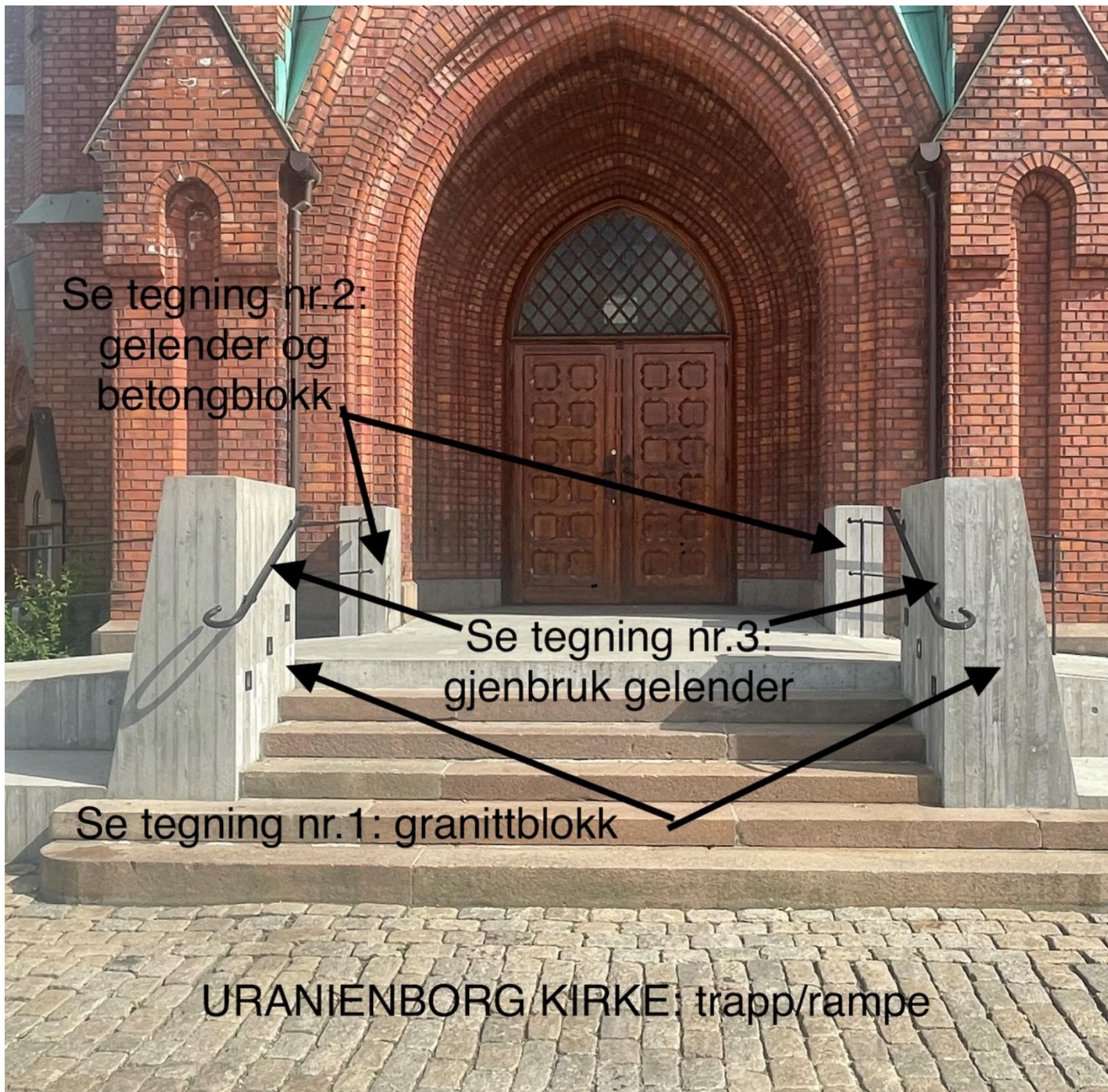
Fylle hull: lik
eksisterende granitt.

URANIENBORG KIRKE:
Trapp/rampe

Utbedre skade i granittrinn.

Se tegning nr.2:
gelender og
betongblokk

Se tegning nr.3:
gjenbruk gelender

Se tegning nr.1: granittblokk

URANIENBORG KIRKE: trapp/rampe

From: "Eilertsen, Hege Sejnæs" <Hege.Sejnaes.Eilertsen@ra.no>
Sent: Thu, 17 Aug 2023 16:15:03 +0200
To: "Sigmund Gulliksrud" <sg596@kirken.no>
Cc: "KfiO Post Kirkelig fellesråd i Oslo" <post.kfio.oslo@kirken.no>; "harald.ibenholt" <harald.ibenholt@ra.no>
Subject: Uranienborg kirke - Søknad om utbedring av utvendig trapp- og rampeløsning - Riksantikvarens vurdering

Vi viser til søknad om utbedring av elementer tilknyttet trapp- og rampeløsningen ved Uranienborg kirkes hovedinngang, mottatt 20.06.2023. Endringsforslaget kommer på bakgrunn av arbeidet som er gjort etter Oslo biskops vedtak av 29.10.2021 om avvik fra godkjent tiltak. Det har vært avholdt møter og befaringer med kirkelig fellesråd, Oslo biskop, Riksantikvaren, menighet og arkitekt. På bakgrunn av diskusjonene har kirkelig fellesråd fått utarbeidet den aktuelle søknaden.

Tiltakene:

De omsøkte endringene kan fordeles på tre hovedområder:

1. De høye pylonene/meglerne i betong på hver side av trappen fjernes, og erstattes med betydelig mindre blokker i granitt tilsvarende eksisterende stein i trapp og grunnmur. Håndløper på hver side gjenbrukes ved at de festes med jernstolper ned i trappetrinn.
2. Meglerne/betongblokkene på hver side av inngangen fjernes i sin helhet og rekkverket fra rampen forlenges med knekk inn mot inngangen på begge sider.
3. Hull under 2. trinn nedenfra på hver side av trappen fylles med granittblokk lik eksisterende.

I tillegg skal småskader i granitten utbedres og alle fuger gjennomgås og spekkes.

Riksantikvarens vurdering

Riksantikvarens grunnholdning er at rampen som ble oppført i 2020 avviker fra det godkjente tiltaket i så stor grad at endringer av enkeltelementer og mindre tilførelser ikke vil kunne føre til et fullgodt resultat verdig den verdifulle kirken. Men da kirken ikke er fredet har vi ingen sanksjonsmuligheter, og en midlertidig fredning etter utført tiltak vil ikke ha en retroaktiv virkning. Heller ikke biskopen har sanksjonsmuligheter, hverken gjennom tidligere kirkelov eller nåværende kirkeordning. Det er verdt å merke seg de alvorlige konsekvensene dette kan få for kulturminner av nasjonal verdi, som de listeførte kirkene representerer, og saken illustrerer godt svakheter tilknyttet ordningen med listeføring av kirker.

Når det gjelder de konkrete tiltakene vurderer vi at de samlet sett vil legge til rette for en forbedret opplevelse av rampe og trapp. Det at rampen er konstruert i betong som kontrasterer med kirken blir ekstra tydelig i de vertikale elementene, og da spesielt "meglerne" ved inngangen og "pylonene" på hver side av trappen. Det er derfor positivt at meglerne fjernes i sin helhet, og pylonene i betong byttes ut med lavere blokker i granitt, et arkitektonisk grep mye brukt i blant annet trapper ved nygotiske bygg. Det er positivt at hullene under 2. trinn nå blir gjenfylt med granitt.

Granittblokkene ved trappen må ha lik utførelse som steinen i trapp og grunnmur, og arbeidet i sin helhet må utføres av kyndige fagfolk.

Selv om de omsøkte endringene er positive tiltak for å dempe det voldsomme inntrykket av rampen, anbefaler vi at det i tillegg settes vilkår om et trinn 2 i utbedringen innen et visst antall år som innebærer to hovedgrep:

- Topprepos på rampen og øverste trinn i trappen, som skulle vært utført i granitt, pigges dypt nok til at granitt av god kvalitet kan legges på dette arealet. Vi er innforstått med at dette kan føre til et behov for justering av varmekabler under betongdekket.
- De vertikale flatene på rampene og sokkelen foran på hver side påføres granitt i hele skiver av god tykkelse, både for å gi et inntrykk av at rampen er bygget i granitt, og fordi plasstøpt betong er vanskelig å vedlikeholde og erfaringsmessig blir skjoldete og nedsmusset i løpet av noen år. "Vangene" på rampeløpene bør stikke noen cm høyere enn gangbanen som opprinnelig tegnet inn, for å forhindre at rullestolbrukere, barnevogner eller annet ruller utfor kanten.

Mvh
Hege Sejnæs Eilertsen

Seniorrådgiver
Kulturminneavdelingen - Kirkeseksjonen
mob.: +47 98 20 27 15
e-post: hege.sejnaes.eilertsen@ra.no

Riksantikvaren
Directorate for Cultural Heritage
Tlf.: 22 94 04 00
www.riksantikvaren.no

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Dato: 14.09.2023

Vår ref: 17/05667-55

Deres ref:

Uranienborg kirke - Vedtak om endringer i utvendig trapp- og rampeløsning

Vi har mottatt søknad av 20.6.2023 fra Kirkelig fellesråd i Oslo om endringer av utvendig trapp og rampe ved Uranienborg kirke. Kirken er listeført og Riksantikvaren har gitt sin uttalelse til søknaden den 17.8.2023. Domprosten uttalelse er mottatt 25.8.2023.

Bakgrunn og søknad

Den 19.12.2018 godkjente Oslo biskop en rammeplan for utbygging av Uranienborg kirke, med utvidet krypt/kjeller, og universell adkomst til kirken ved hovedinngangen og innvendig til koret. Forut for søknaden var det brukt mye tid på vurdering av ulike løsninger sammen med Riksantikvaren og arkitekten. Særlig gjaldt det rampen ved hovedinngangen, som skulle bygges i granitt og storgatestein.

1.12.2020 mottok Oslo biskop en skriftlig melding fra Riksantikvaren om at rampen ikke var bygd med de vedtatte materialer, men med plasstøpt betong. Biskop tok straks kontakt med byggherre og ba om at arbeidet ble stanset, men rampen var på det nærmeste ferdig og det var ikke hensiktsmessig å stanse ferdigstillingen.

28.1.2021 understreker Oslo biskop i brev til byggherren at vesentlige endringer på godkjente tiltak må omsøkes før de gjennomføres. Når avvik alt er gjennomført må det søkes i ettertid.

12.4.2021 mottar vi søknad om godkjenning av den ferdigbygde rampen. Riksantikvaren anbefaler å ikke godkjenne i sin uttalelse av 31.8.2021. Oslo biskop mottar også henvendelser fra publikum og interesseorganisasjoner som er negative til utformingen av rampen.

Oslo biskop gir avslag på søknaden 29.10.2021, og ber om en ny søknad som er mer i tråd med opprinnelig søknad.

Byggherren klager på avslaget 18.11.2021, men trekker siden klagen. Det blir samtidig foreslått en befaring, og denne gjennomføres 1.3.2022. Her deltok byggherren, Riksantikvaren, arkitekten, Kirkerådet og Oslo biskop. Under samtalen ble det klargjort at biskop ikke krever at rampen skal rives, men at det må gjøres noen endringer som gjør den mer i tråd med opprinnelig plan. Det ble pekt på enkelte elementer som det burde være mulig å gjøre noe med.

Det har vært dialog og ny befaring etter dette, og 20.6.2023 mottar Oslo biskop en søknad som inneholder noen endringer av rampen. Riksantikvaren støtter disse, men ber samtidig om at ytterligere endringer gjøres i et trinn 2 innen en gitt frist. Domprost støtter også søknaden, og mener at godkjenning av søknaden ikke må forutsette et trinn 2.

Vurderinger

Uranienborg kirke har en god beliggenhet og er en praktfull kirke. Den er vurdert som et verneverdig kulturminne av Riksantikvaren, og det skal derfor tas ekstra hensyn til å bevare bygget. Samtidig skal kirkebygg brukes daglig, og ha en universell utforming slik at den er tilgjengelig for alle. I prosessen fram mot søknaden i 2018 ble det arbeidet grundig med å finne en god løsning for rampe ved hovedinngangen som ivaretok begge disse hensyn. Av vesentlig økonomiske grunner valgte byggherren å bygge rampen i et rimeligere materiale, og med noen endrede elementer, uten at dette ble søkt om på forhånd. Slik rampen nå fremstår er den ikke godkjent av Oslo biskop.

I den foreliggende søknaden er det foreslått følgende endringer:

- Fjerne betongblokkene på hver side av trappen og erstatte disse med lavere granittblokker. Gjenbruke håndløper som monteres på jernstolper, på hver side.
- Fjerne de to mindre betongblokkene inntil kirkeveggen, samt videreføre eksisterende rekkverk mot vegg.
- Fylle hull under eksisterende trappetrinn med betong i fargenyanse som eksisterende granitt, samt utbedre skader og sprekker i hele trappen.

Tiltakene vurderes som gode. Granittblokker i samme fargenyanse som trappen, vil fremheve trappen og gi et godt helhetsinntrykk. Lavere høyde gir en mykere inngang som er mindre dominerende.

Blokkene ved kirkeveggen var ikke med i søknaden fra 2018. Å fjerne disse gir en smidigere overgang mellom rampe og bygg.

Disse to tiltakene gjør rampen bedre tilpasset kirkebygget, uten å redusere funksjonaliteten til rampe og trapp. Når hull og skader i den gamle trappen fylles og spekkes, vil trappen også bli finere på nært hold. Løsningen for rekkverk og håndløper er praktiske og pent tilpasset.

Riksantikvaren foreslår som et trinn to, følgende tiltak:

- Topprepos på rampen og øverste trinn i trappen, pigges dypt nok til at granitt kan legges på dette arealet.
- De vertikale flatene på rampen og sokkelen foran på hver side påføres granitt i hele skiver av god tykkelse. "Vangene" på rampeløpene bør stikke noen cm høyere enn gangbanen, for å forhindre at rullestolbrukere, barnevogner eller annet ruller utfor kanten.

Oslo biskop har vurdert forslaget fra Riksantikvaren om et trinn 2. Etter en samlet vurdering av sakens forløp og situasjonen i dag, vil biskop ikke pålegge ytterligere tiltak.

Menighetsråd og fellesråd bør dog ha oppmerksomhet på sikkerheten for rullestolbrukere og barnevogner, og eventuelt søke om tiltak i denne sammenheng.

Vedtak

Med hjemmel i Kirkeordning for Den norske kirke § 23 godkjennes de omsøkte tiltak om endret utførelse av rampen ved Uranienborg kirke.

Vedtaket kan påklages innen tre uker fra dette brevet er mottatt, jf. fvl. §29. Eventuell klage skal stiles til Kirkerådet og sendes til Oslo biskop

Med vennlig hilsen

Kari Veiteberg
Biskop i Oslo

Sigmund Gulliksrud
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Kopi til:

Domprosten i Oslo

Riksantikvaren

Uranienborg menighetsråd

Karl Johans gt 11

Pb. 8196 Dep

Daas gt. 19

0154 OSLO

0034 OSLO

0259 OSLO

Mottakere:

Kirkelig fellesråd i Oslo

Akersbakken 32

0172 OSLO

SAKSBEHANDLER
Hege Sejnæs Eilertsen

VÅR DATO
26.10.2023

postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

VÅR REF.
20/12904-23

DERES REF.
17/05667-55

DERES DATO

Oslo biskop
Postboks 9307 Grønland
0135 Oslo

Uranienborg kirke - Klage på biskopens vedtak om godkjenning av endringer i utvendig trapp- og rampeløsning

Vi viser til Oslo biskops vedtak knyttet til omsøkte endringer på utvendig trapp- og rampeløsning ved Uranienborg kirkes hovedinngang, mottatt 14.09.2023. Vi viser til vår foreløpige klage i brev av 04.10.2023.

Sammendrag av saken:

- Oslo biskop fattet vedtak om trinnfri adkomst med ramper til Uranienborg kirke den 19.12.2018, i tråd med Riksantikvarens anbefaling.
- Rampen ble bygget i 2020, med store avvik fra godkjent tiltak. Tiltaket ble i sin helhet utført i plasstøpt betong i stedet for godkjent materialbruk. I tillegg er det foretatt endringer i utforming.
- I oktober 2021 av slo Oslo biskop menighetens søknad om godkjenning av oppført rampe, også i tråd med Riksantikvarens vurdering.
- I 2022 overtok Kirkelig fellesråd i Oslo (KfiO) oppfølgingen av saken fra Uranienborg menighetsråd.
- Den 20.06.2023 sendte KfiO søknad om endringer av oppført tiltak.
- Biskopen fattet vedtak med godkjenning av tiltaket den 14.09.2023 etter innhenting av vurdering fra Riksantikvaren. Godkjenningen fulgte imidlertid ikke opp Riksantikvarens anbefaling om et trinn to for ytterligere utbedring etter et gitt antall år.

Om kirken og regler knyttet til forvaltningen

Uranienborg kirke er en langkirke fra 1886 tegnet av arkitekt Balthazar Conrad Lange. Det er en teglkirke i nygotisk stil, og med sitt høyreiste tårn er kirken et landemerke både i nærmiljøet og for resten av Oslo. Kirken er listeført som særlig verneverdig hos Riksantikvaren, og ifølge Forskrift om forvaltning av kulturhistorisk verdifulle kirker (kirkebyggforskriften) § 4 tredje ledd, skal tiltak som går ut over alminnelig vedlikehold i slike kirker forelegges Riksantikvaren for uttale før Den norske kirkes godkjenningsorgan treffer sin beslutning i saken. Godkjenningsorganets avgjørelse kan påklages til organ utpekt av Kirkemøtet.

Historikk

Den 03.10.2018 ga KfiO ved daværende kirkeverge, Robert Wright, "...Uranienborg menighet fullmakt til å gjennomføre byggearbeider på Uranienborg kirke i henhold til rammesøknads-tegninger datert 15.04.2018, og slik handle på vegne av fellesrådet. Fullmakten gis med forbehold om Riksantikvarens godkjenning av de ulike elementene. Arbeidene bekostes i sin helhet av menigheten som skal sørge for at arbeidets kvalitet og utforming godkjennes av Riksantikvaren, Byantikvaren og Biskopen i Oslo og overleveres fellesrådet ved ferdigstillingen av dette prosjektet."

Den 1. mars 2022 deltok representanter fra menighetsråd, arkitekt, Oslo biskop, Kirkerådet og Riksantikvaren i en befaring i kirken for å forsøke å forstå bakgrunnen for hvordan det nøye planlagte og godkjente prosjektet endte opp med en totalt endret utførelse, og se på muligheter for utbedring. Hverken arkitekt eller menighet fremsto under befaringen som villige til å akseptere at de hadde gått ut over sitt mandat, og viste heller ingen forståelse for at den oppførte konstruksjonen ikke kunne godkjennes.

Som resultat av denne låste situasjonen tok KfiO over ansvaret for videre oppfølging våren 2022. Etter dette har både biskopen og Riksantikvaren vært i dialog med fellesrådet for å finne løsninger som vil gi rampen et uttrykk mer i tråd med det godkjente tiltaket. Fellesrådet har vektlagt manglende økonomiske midler, men har kommunisert at de ønsker et resultat som er kirken verdig, og som utføres med kvalitetsmaterialer og tilfredsstillende antikvariske krav.

Riksantikvarens klage

Vi ser det som positivt at fellesrådet har foreslått gode tilpasninger av det ferdige tiltaket for å dempe inntrykket av rampen som en ren betongkonstruksjon. Det er flere grunner til at vi ønsker dette. Den viktigste er argumentasjonen som har ligget til grunn siden arbeidet med trinnfri adgang gjennom hovedinngangen mot vest ble påbegynt; at rampen skal bygges i materialer tilpasset kirken og området rundt. Erstatning av pylonene med mindre blokker i granitt, og fjerning av meglere på hver side av inngangen vil gjøre at den originale trappen som har blitt gjenbrukt ikke vil oppleves like løsrevet og malplassert som den gjør i dag. De høye pylonene og meglere i betong har også fremstått svært dominerende i opplevelsen av inngangspartiet. Riksantikvaren anbefalte derfor biskopen å godkjenne søknaden fra fellesrådet datert 20.06.2023. I tillegg anbefalte Riksantikvaren at biskopen la inn krav om et trinn 2 i utbedringene etter et begrenset antall år biskopen selv kunne bestemme. Vårt anbefalte trinn 2 dreier seg om to elementer:

- Topprepos på rampen og øverste trinn i trappen, som skulle vært utført i granitt, pigges dypt nok til at granitt av god kvalitet og tykkelse kan legges på dette arealet. Vi er innforstått med at dette kan føre til et behov for justering av varmekabler under betongdekket.
- De vertikale flatene på rampene og soklene foran på hver side påføres granitt i hele skiver av god tykkelse. "Vangene" på rampeløpene bør stikke noen cm høyere enn gangbanen som opprinnelig var tegnet inn, for å forhindre at rullestolbrukere, barnevogner eller andre kan falle utfor kanten.

Det er tre grunner til at vi mener dette er nødvendig for at den bygde rampen kan fremstå akseptabel:

- ✓ De vertikale flatene i betong er svært fremtredende.
- ✓ Betong er ikke vedlikeholdsfritt, men tvert imot krevende å vedlikeholde. Flatene vil etter få år fremstå som skjoldet og begrodd og lite verdig det flotte kirkebygget.
- ✓ Det øverste trinnet i trappen og topprepos fremstår i sin utførelse i betong som lite verdig inngang og utgang til en kirke av nasjonal verdi, i tillegg til at denne utførelsen i liten grad henger sammen med materialbruken i kirken og trappen forøvrig.

I sin godkjenning av den siste søknaden fra KfiO valgte Oslo biskop å ikke inkludere Riksantikvarens anbefaling om et trinn 2. På bakgrunn av våre konsekvente tilbakemeldinger og anbefalinger gjennom hele prosessen, som forklares ytterligere i dette brevet, påklager vi biskopens beslutning om å ikke inkludere trinn 2 som beskrevet i sin godkjenning.

Vennlig hilsen

Harald Ibenholt
seksjonsleder

Hege Sejnæs Eilertsen
seniorrådgiver

Brevet er elektronisk godkjent uten underskrift

Kopi til: Kirkerådet Den norske kirke, Postboks 799 Sentrum, 0106 OSLO